

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizetheti: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben
Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorát 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Voglerner (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haasenstein és Vogler Uriutca 13. Lang et Schwarz, Fördötteza 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyitltér sora 20 kr.

Lapszemle.

A „Pesti Napló“ az igazságügyminiszteri költségvetés tárgyalásának alkalmából szomorúan constatalja, hogy az igazságszolgáltatás ügye ép oly hiányos, mint a közigazgatás egyéb ágai, szervezete van a bíróság, feles számmal vannak bírósági tagjaink, de mit használ mindez, ha törvényeink nincsenek? Az erdélyi részeken osztrák, a határvidéken osztrák, magyar és katonai törvény van, a Királyhágón tul sem osztrák, sem magyar nines, holott a mint politikailag, ugy törvénykezési-leg is egyeknek kellene lennünk; nem is lehet szó a budget leszállításáról, mig anyagi törvényeink, ugy polgári, mint bünygyekben, hagyatékknál, — bagattellügyekben stb. nem lesznek, mert ekkor a bíróságok mostani létszáma nem csak nem kevés, de sok is lesz.

A „Hon“ örömmel észleli, hogy a magyar országgyűlésen képviselt nemzetiségek, különösen pedig a románok képviselői mind-jobbán kezdik elhagyni ábrándszerű separatistikus törekvéseiket, s felismerve a helyes utat, mely velünk együtt századokon át biztos létet alkotott számukra, az ország integritását kezdik hangoztatni; s csodálkozik, hogy e helyes utra való törekvésnek, mi a mivelt-ség fejlesztésében nyilatkozik leginkább, törvény-hozásunk nem siet eleget tenni, pedig a szellemi fejlődés ugy nekik mint nekünk is csak hasznunkra válhatik, hisz előbb is a butaság hajtá őket ellenünk a reactió karjaiba, mig miveltsgűktől félünk nem lehet; ha például tanintézeteket állítva számukra gondoskodunk, hogy a többség nyelve mellett a magyar nyelv kötelező tantárgy legyen, s román nyelvű oktatás mellett is jó magyar hon-polgárokat neveljünk.

A „Magyar politika“ teendők elsejének a hadsereg oszkerű szervezését illetőleg felszerelését tünteti fel, mert mainap még a békének is ez ad nyomatókat. Második helyen a bankügy áll, minek halasztása (bár mily nehézségek álljanak is a megoldás útjába,) csak kárunkra válhatik. Harmadik helyen az elhanyagolt államérdekek légiója csoportosul, köztük első helyet foglalván el a közlekedés, miugy anyagi, mint biztonsági érdekekből főfigyelmet igényel, a jó közlekedési politika mellett főleg azt igényelven, hogy vasutaink ne legyenek idegen kezekben.

Az „Ung. Lloyd“ ujjlag a bankkérdés rendezését sürgeti, különösen pedig az iránt óhajtana mindenekelőtt felvilágosítást nyerni: mit tett a pénzügyminiszter a valuta szabályozása érdekében s vajjon szándékszik-e ezen fontos tárgyban már közelebb javaslatot terjeszteni a képviselőház elé. Egyidejűleg megkezdi a „Reform“ által hozott s a bankkérdésre vonatkozó okmányok közlését, melyekre nézve megjegyzi, hogy közzétételük éppen jókor jött, s azért, ha mindjárt Lónyay révén jutott volna is a „Reform“ ez okmányokhoz, a gróftot e miatt nem érheti szemrehányás.

— **A képviselőház** mart. 5-ki ülésében a házat megszállta a munkakedv s alig néhány óra alatt átesett az egész igazságügyi költségvetésen, holott máskor sokkal jelentéktelenebb dolgok felett napokat elvitáztak. Az ülés elején Macellariu levelet a ház egyszerű lemondásnak constatalta s az elnököt új választás elrendelésével bizta meg. Az igazságügyminiszteri költségvetés tárgyában Remete Gézának határozati javaslata azon szerencsében részesült, hogy egy árva lélek se kelt föl mellette — még maga Remete Géza sem. A honvédelmi miniszterium budgetje érdekes felszólalásokra adott alkalmat s a baloldal ismét megtette indítványát a 48-ki honvédek ellátására vonatkozólag. A baloldal hangsúlyozta még a 18 lovas század felállításának szükségét is, mit a kormány — mint tudjuk — a nélkül is betesz az 1874-diki költségvetésbe.

A bankügyben.

Egy tekintélyes bécsi szaklap, a „Finanzielle Fragmente“ nyiltan elismeri, hogy Magyarország, mint oly állam, — mely nagy mérvű politikai s közgazdasági önállósággal bír, melynek külön kor-

mánya, külön parlamentje, pénzügyi s adózási törvényhozása, s azon kívül saját államadóssága van, nem tűrheti el, hogy hitel és pénzforgalom dolgában járszalagon vezessék vagy épen kizsákmányolják. Ennélfogva azon tanácsot nyújtja Depretisnek, hogy ne küzdjön hasztalan a Magyarország feletti gyámságért, hanem lácson hozzá mindenekelőtt, hogy Ausztriában helyreállítsa a valutát és ha kell emeltesse közbenső vámvonalat.

A valuta helyreállítása folytán — ugy mond a nevezett lap — csak a bécsi bank részvényesei szenvedhetnek az ezret megközelítő árfolyamban némi kárt. Ezen részvények nagy része igen tekintélyes és befolyásos emberek kezében van, és arra nines még Ausztriában példa, hogy oly jelentékeny ügy, mint a milyen a bankprivilegium meghosszabbítása, corruptio vagy protectio nélkül ment volna véghez.

Végre azt tanácsolja a „Finanz. Fragm.“, hogy vagy vegye a bécsi parlament maga a valutaügyet azonnal kezébe, mert „a jelenlegi osztrák pénzügyminiszter sokkal jelentéktelenebb és környezetével szemben sokkal gyengébb s előítéletől elfogultabb egyén, hogy sem tőle s kezdeményezésétől a bank kérdésnek valamennyi jogosult érdeket kielégítő megoldása várható lenne.“

A „Kol. Közlöny“ eredeti távsürgönye.

Feladott Pesten marc. 7-én d. e. 10 óra — p.
Érk. Kolozsvárra marc. 7-én 11 ó. d. e. p.

Belügyministerré Szapáry Gyula nevezetett ki; **Tóth Vilmos** a Lipótrend nagy keresztjét és titkos tanácsosi méltóságot kapott.

Legujabb táviratok.

Zágráb, marc. 5. Vakanovics ismételve sürgeti elboosáttatását. — Bartolovics pénzügyi tanácsos és ismert unionista országos pénzügyi igazgató- és miniszteri tanácsossá nevezetett ki.

Bécs, marc. 5. Goluchowski elkésett megérkezése miatt a longyel klubb ma estve tartja döntő ülését.

Madrid, marc. 5. A kabinet azon esetben, ha a kortes nem fogadja el a felfüggesztési javaslatot, vissza akar lépni.

Szt.-Pétervár, marc. 5. Orosz lapok a török örökösödési kérdést vitatván kijelentik, miszerint az idegen hatalmak nem bírnak e kérdésben beavatkozási joggal.

Versailles, mart. 4. A nemzetgyűlésben Thiers ezeket mondá: Dufaure igazságügyminiszter a kormány valódi eszméjének adott kifejezést. Ő Dufaure nyilatkozatait se helyreigazítani, se megváltoztatni nem akarja, hanem azt kiegészíteni. Kinyilatkoztatja, hogy a 30-as bizottmány javaslatát teljesen magáév teszi, és legfőképp annak 4-dik cikkére fektet súlyt, nem azért, hogy talán kormányt akarja alapítani, hanem hogy bírassa az eszközöket, melyekkel az ország és nemzetgyűlés iránti kötelezéseknek megfelelhessen.

A császárság alatt a szükséges szabadságokat követeli, ma a szükséges utasításokat követeli. Mindenekelőtt kormánynak kell léteznie. Ő azért is partolja a bizottmány javaslatát, mert az egyetértés parancsolólag szükséges. Reméli, hogy a nemzetgyűlés nem fog szétoszlatni a nélkül, hogy a rend támogatására szükséges intézkedéseket ne tenne. A monarchisták ószintén azt hiszik, hogy egyedül a monarchia, — a köztársaságiak azon loyális nézetet táplálják, hogy egyedül a köztársaság a lehetséges.

Az ellenkező vélemények iránt türelemmel kell lenni. A kormány politikája, mely egyensúlyt

tart a kettő közt, azzal vádoltatik, hogy kétértelmű; mind a mellett az részrehajlatlan. — Thiers kinyilatkoztatja, hogy a bordeauxi egyezmény a jelenlegi viszonyok közt épen ugy alkalmazható, mint azon időben, midőn az kötöttet. Azt mondja, hogy ő egy párt irányában sem volt hűtlen ő. A bordeauxi egyezmény az egyik részre a jelen bizottságát, a másik részre a jövő szabadságát jelzi.

Reám nézve — ugymond — a kötelezőséghez való loyális hűséget jelenti. Ama fájdalmas egyezmény aláírására emlékezvén meg, — az idegen megszállás végére és a terület felszabadulásának pillanatára hívja fel a figyelmet. Beismeri a nemzetgyűlés bölcsességét, mely sokat tett arra, hogy ezen határidő rövidebb lett. — Előttünk két feladat állt: A terület felszabadítása, és a rend s a nyugalom fenntartása. Szívesen váltottuk volna meg vérünkkel területünket; azzal legalább a rendet állítottuk helyre. Bizalom és jólét ismét megérték.

Ő nem tanácsolja a köztársaság kikiáltását, de azt igenis, hogy az ideiglenesség megszilárdítására tenni kell valamit. Ez vala izenetének eszméje. A nemzetgyűlés feladata volt a békét megteremtetni és a területet felszabadítani, s ezzel vége van megbízatásának. Thiers a jobboldal tiltakozásaira válaszolva azt mondja, hogy nem egy meghatározott napon való feloszlásra gondol; azt azonban fontolóra kell venni, hogy ezen évben a nemzetgyűlés munkálatai véget érnek.

Thiers kinyilatkoztatja, hogy a köztársaság a törvényes kormány. Néhány hang: „Ideiglenesen.“ Erre azt válaszolja Thiers, hogy nem a végleges köztársaság felállításáról van szó, hanem a conservatív köztársaságról, mert másképp a monarchia lehetetlen. A hazafias érdekek türelmet ajánl az eltérő nézetek irányában; végül kéri a nemzetgyűlést, hogy a 30-as bizottmány javaslatát az ország érdekében fogadja el. — Erre a javaslat bevezetése elfogadtatott.

Róma, mart. 5. Az orosz császár e hó 18-án Florenczbe fog érkezni.

Róma, mart. 5. A „Liberta“ megozófója azon hirt, mintha a francia kormány Ozennet elhívni és a kereskedelmiszereződés végett megkezdett tárgyalásokat felfüggeszteni szándékoznék.

Madrid, mart. 5. Figueras ma egy törvényjavaslatot terjesztend a nemzetgyűlés elé, melyely az alkotmányozó gyűlés május 15-re hivatik egybe és az erre való választások april 10-re tüzetnek ki.

— **London,** mart. 5. E hó 16-ra a Hyde-parkban nagy demonstratio készítették elő a féniek amnestiálása érdekében.

Szentpétervár, mart. 5. Az általános védkötelezettségre vonatkozólag a birodalmi tanács elé terjesztett törvényjavaslat a szolgálati időt a gyalogságnál 15 évben (6 év tényleges és 9 év tartalékos) és a tengerészetnél 9 évben (7 év tényleges és 2 év tartalékos) állapítja meg.

A bécsi világkiállítási palota.

A főbejárattól — mely a Práter harmadik sőtányára nyilik, hol a kocsik ezrei robognak — (itt lovagolt mart. 4. ő felsége is) — jobbra esik a királyi épület; ünnepélyes alkalmakkor a királyi vendégek s nagyhatalmasságok itt fognak fogadtatni. Ez épen az iparpalota oldala mellett van, izletes parkirosások s a fedett sétányok közepette. E sétányok a közönségnek esős időben hivatják oltalmul szolgálai. Az iparpalota teljesen késznek mondható. Szélessége vetekedik egy tágas utcáéval. A fő- és oldal folyosók világosak; a falak világos barnára, a sudar oldaloszlopok — melyeken a telt nyugszik — arany girlandokkal sötét barnára vannak festve. Volt alkalmunk itt néhány oly szekrényt és asztalt látnunk, melyeken a tárgyak kiállitva lesznek. Ezek sötét fekete színűek; vastag és massív faragásuk rococo style emlékeztetnek, s e mellett oly alacsonyok, hogy a tárgyak közvetlen szemléltetősége miatt a legapróbb emberek sem panaszkozhatnak.

Mint többször jeleztek lapjaink — az iparpalota közepében van a nagy rotunda; még teljesen befejezetlen állapotban. Itt a dolog még éjjel-nappal szakadatlanul folyik; az állványok s más egyéb megszállhatlan oszlopzatok kuszált-

sága folytán magunknak erről véleményes fogalmat nem is szerzhettünk. A helyzet bevégzetlensége csak a roppant térfogatról engedő sejtetni, a minőt még boltozat alatt — ide értve a legnagyobb templomokat is — megközelítőleg sem láttunk. A rotundának gyenge oldala a világosság, mi, ha az oszlopzatok stb. eltávolítása által sem fog gyarapodni, — bizony sötétnek mondható. — A roppant terjedelem mellett a rotunda magasságát kell kiemelnünk. Magasnak — nagy szélessége miatt — nem találhatik; ilyennek csak akkor mondjuk, ha tejeében egy parányt látunk mozogni, mely távozóval embert állit élénk.

Az iparpalotával egyenletesen halad a gépcsnarnok, — nagyságára nézve a második, talán csak száz öllel rövidebb az iparpalotánál. Vasut, mely kényelmesebben szállítja az óriási gépeket rendelkezésük helyére, — viz az egész épületen keresztül. Ez szinte teljesen kész s ma már állitgatják a legelőszőr Svájból jött gépeket. A gépcsnarnok mellett oldalt sűrűn egymáshoz épített kisebb épületek, melyeket nagykereskedők, gyárnokok, stb. állitgatnak fel maguk számára. Ez a sok kis apró bódé fog bizonyára a legkevesebbek tettségével találkozni. Önmagukban — megengedjük — hogy igen csinos épületek volnának, nevezetesen az osztr. földmívelési miniszteriumé, — de ily nagy épületek mellett teljesen elvesznek. Például — az egyetlen, mely ezek közül egészen készen áll — a Lichtenstein hg. pavillonja, kicsisége mellett, izléstelennek, sőt rutnak is mondható.

Az iparpalota és exposition des amateurs közt — hol korunk művészei fognak az elismerési okiratokért versenyezni — ismét csinos parquirozások vízmedenczék (ezek szegélyzetén már most is a legszebb gyepek zöldül) közepében lesz egy török kut, hasonmása a legszebb konstantinápolyi monumentális kútnak. Ettől jobbra terjednek az egyiptomi és ottomán paloták, több kisebb épületek, gyűjtő nevek cercle orientale. Kétségkívül ez lesz a világkiállítás fénypontja. Kelet hű és teljes képét nélkülözte eddig a londoni és párisi exposition universelle, a bécsi e tekintetben az eddigieknél non plusultrája lesz. Az építkezés sajtóságos stýlja, az abban gyakran előforduló merész fordulat, a jellemző gömbölydedség, a magasra emelkedő kupola sajtószertű alakulása mellett, a festés ezernyi pompázó színvegyülete: mind oly dolgok, melyeket látni kell, de leírni nem lehet. Oly érdekesekeknek találunk ez épületeket, hogy alig tudunk megválni tőlük, hátha még teljesen be lesznek rendezve.

E.

Tárgyalások a bankkérdésben.

Az osztrák cs. k. miniszterium és a m. k. miniszterium közt a bankügyben folytatott tárgyalások.

(Folytatás.)

Az osztrák cs. kir. pénzügyminiszter (21.730) 1868. april 16-ról kelt átiratában a két miniszterium közt létrejött egyezménynek a bankügyre vonatkozó pontját az osztrák nemzeti banka nézve életkérdésnek tekintti s ugy véli, hogy annak az illető bankigazgatósággal hivatalos uton leendő közlése tovább ki nem kerülhet, s ha jól fogta föl a 20,271—1868 sz. alatt 1868. april 8-án kelt átiratot, ez ellen a m. k. pénzügyminiszter részéről sem forog fönn nehézség. — Igéri, hogy a bankigazgatóságnál oda fog hatni, hogy az az alapító leszállítását illető szándékától álljon el. Egyéb-iránt megjegyzi, hogy ha a nemzeti bank Magyarország érdekeinek tekintetbe vétele folytán az alapítókat a létező összegben fenntartandónak határozná, okvetlenül be fog következni a 80,000,000 frt bankkölcson után vállalt kamatátalány fizetésének szüksége: minélfogva indokoltnak véli a magyar királyi pénzügyminiszterhez határozott kérdést intézni az iránt, hogy a magy. korona országai mily arányban fognak ezen kamatátalányhoz járulni, melynek tőkéje az államadóssági évi járadékkal összefüggésben nem áll?

Egy másik okiratában (933 — P. M.) 1868, mely 1241 sz. a. 1868. május 25-ről kelt, tudatja a magyar kir. pénzügyminiszterrel, hogy ő császári s apostoli királyi felsége által fölhatalmaztatott, a birodalmi tanács elé az osztr. nemzeti bank alapszabályainak megváltoztatása tárgyában törvényjavaslatot terjeszteni. Ezen változtatások azon-

ban csak ideiglenes érvénnyel fognak bírni, s nem-sokára eljön az idő, hogy az osztr. nemzeti bank és az államkormány közötti viszony új egyezmény által szabályoztassék, mely egyezmény törvényes érvényéhez az is megkivántatik, hogy ahhoz a magyar törvényhozás jóváhagyása is járuljon. Minél-fogva szükség, hogy az osztr. nemzeti bankot ér-deklő lényeges kérdések, melyek iránt az osztrák és magyar kormány még eddig megállapo-dásra nem jutott, hova hamarabb kellő megoldást nyerjenek.

Ezek közé tartozik mindenképp a 80 millió frnyi bankkölcsön, és az ezután vállalt évi kamat-átalány fizetése, mely teher alól a magyar korona országai sem vonhatják ki magokat, miután e teher mikénti megosztása az államadósági évi járulék megállapításakor függőben hagyott.

A másik az alaptőke leszállításának kérdése, mely alaptőke a birodalmi tanácsban képviselt orszá-gok szükségletéhez mérve tulmagas, s leszállí-tása az egy millió frt kamatátalány fizetése tekin-tetéből kívánatos. Ha az alaptőke a magyar korona-országok érdekében úgy a mint van, továbbra is főtartandó lenne, Magyarország nem vonhatja ki magát azon kötelezettség alól, hogy az államra az ebből eredő teher viseléséhez aránylag ő is ne jár-adjon. Együttal föl hívja a m. k. pénzügyminisztert, nyilatkozzék az iránt: hogy a 80 millió frnyi bank-kölcsön bekövetkezendő visszafizetése esetére a törlesztéshez, valamint az ettől járó kamatátalány-nak szükséghez képesti fizetéséhez a magyar ko-rona országai mily arányban fognak járulni.

E két endbeli átiratra a m. k. pénzügyminisz-ter válasza (933—P. M. 1867. május hó 25-én) e következő:

Az osztrák nemzeti bank szabadalma Magyar-országra semminemű kötelezettséget sem róhat, mivel az a magyar törvényhozás meghallgatása és hozzájárulása nélkül hozható.

A magyar kormány, midőn megalakulásakor azon ígéretet tette, hogy addig, míg a nemzeti bank szabadalma le nem jár, a bankjegyek kény-szerforgalmát Magyarországon főtartandja, azért osekedte, mert súlyosabb kötelezettségért a ma-gyar törvényhozás előtt felelősséget vállalni nem akart. Ez is merészség volt tőle, de azon jóhiszem-ben cselekedte, hogy a forgalomban levő bankje-gyek kellőleg vannak és lesznek fedezve és biz-tosítva.

Ennélfogva a magyar kormány a nemzeti bank bankjegyeinek kényszerforgalmát továbbra is főtartani csak annyiban hajlandó, a mennyiben a bank alaptőkéje le nem szállítatik, — s jegybankiállítás jogával élni csak annyiban nem hajlandó, a mennyi-ben a szab. osztr. nemzeti bank a magyarországi értékpapirokat az osztrák értékpapirokkal egyenlő hitelkezelvényben részesítendi, s Magyarországon flókjait kellőképp dotálja.

A magyar miniszterium nem járulhat a ma-gyarországi törvényhozás elé javaslattal, hogy a 80 millió bankkölcsön visszafizetése esetére a törlesztéshez Magyarország is bizonyos összeggel járuljon, miután az osztrák államadóságról készített azon kimutatásban, mely a közös érdekű viszonyok el-inülése végett kiküldött országos küldöttségek előtt forgott, az osztr. nemzeti bank érintett köl-csön is befoglaltatott, s miután az 1868. XV. t. cz. határozottan megállapítja azon államadósági évi járadékot, melyet Magyarország az akkor létező összes államadóságot után jó szántából elváltat: minélfogva nem helyezheti kilitásba, hogy

TÁRCSA.

Arab jellemrajzok.

A Buhal.

Kelet mindig gazdag volt excentricus jelene-tekben. Népeinek szerfölött élénk képzelme nem elégedett meg az egyszerű vallással, melyet Maho-med hirdetett volt, mysticus dolgok kellettek neki. A kórság két különböző irányban fejlődött, az egyik a mythosall bibeldődik; a másik azon alapítéletben gyökerezdik, hogy Isten kiválasztottainak oly benső tudomást ad, mely reájuk nézve minden tudományt nélkülözhetővé tesz; az egyik merev formaiságánál fogva végnélküli ozivodások és babonát szül, a másik, minthogy az emberi képzelemnek semmi határt sem szab, esztelenségekre vezet.

A mysticusok mindnyája látnoki tehetséget tulajdonít magának: a legkitünőbbeket a moslim „Sufi“-nak nevezi.

A „Sufis“ felől Európában a legkülönbözőbb gyakran alaptalan híreket terjesztették. A sufi ma-gát „Fakir“ vagy „dervis“-nek nevezi, mindkét szó értelme „szegény“, mert a föld javai előtte nem érnek semmit, minthogy ő ihlettségében oly kies birtokában hiszi magát, mely minden külső va-gyont nélkülözhetővé tesz. — A dervisek a tulaj-donképeai keleten vallásos rendet képeznek. — A dervis a világról lemond, s mindegy neki akár kolostorba üljön, akár mint jámbor bűnbánó barnagolja be az egész világot.

A dervisek egyik osztályát képezik az ugy-nevezett „Buhalok“. Egy ilyen büntetlenül teheti meg mindazt, miért más ember a legsúlyosabb büntetést vonná magára; ő nem vétkezhetik, — az

a kamatátalány fizetéséhez Magyarország is já-rulni fog.

A teher, mely a bankjegyzmény folytán, a birodalmi tanácsban képviselt országokra nehezedik, könnyíthető lesz azáltal, ha a bank alaptőkéjének biztos része zálogba vett értékpapirokba és telje-sen bizonyos váltokba gyümölcsözőleg elhelyezte-tik, mely intézkedés a kamatkiegészítéshez megki-vántató segedelmi pótlék mennyiségét is mérsékelni fogja. A magyar kormány egyebiránt mig az osztr. nemzeti bank bankjegyeinek kényszerfor-galma Magyarországon főtart, az alaptőke leszállít-ásához beleegyezését nem adhatja.

Az osztrák es.kir. pénzügyminiszter (1413—P. M.—1868) 1978 —F. M.—1868. aug. 1-től kelt átiratban foglalt államjogi és pénzügyi nézete-ket nem osztja s e tekintetben önnön nézetének nyilvánítását akkora halasztja, majdha betekinthe-t azon tanácskozási jegyzőkönyvekbe, melyekre a pénzügyminiszter hivatkozott. Közli a bankszabá-lyok főforgó módosítására vonatkozó észrevételeit azon határozott kijelentéssel, hogy ezekhez a m. k. pénzügyminiszter beleegyezése is mulhatlanul megki-vántatik. Az alaptőke leszállításának kérdését ezutal függőben hagyja, de igéri, hogy e tárgyra később vissza fog térni.

Ezen átiratra adott válaszában a m. k. pénzü-gyminiszter (1413—P. M.—1868) megjegyzi, hogy a nemzeti bank nem tekinthető Magyarorszá-gon törvényes intézménynek, minélfogva annak ügyeibe a magy. kormány befolyása nem lehet jo-gosult, s hogy a bank alapszabályainak czélba vett módosításához a magy. kormány is formszerűleg járuljon, nem engedi azon álláspont, melyet a közösér-dekű viszonyok országos kiegyenlítése alkalmával elfoglalt. A magyar kormány az akkor vállalt köte-lezettséget hajlandó továbbra is főtartani, a men-nyiben ezt az alapszabályok módosítása meg nem változtatja.

Főlemli, hogy a magy. kormány a bankjegy-kényszerforgalom főtartását Magyarországon azon feltételhez is kötötte, ha az osztr. nemzeti bank Magyarországon annyi fiókbankot állítson, a men-nyit a magy. miniszterium szükségesnek vél, s azo-ka a kereskedelmi forgalom igényeinek megfelelő-képp dotálja, s mindezekről a szabálmódosítási tervetben semmi intézkedés sem fordul elő. Ha tehát a módosításokba az osztr. nemzeti banknak a fiókbankok állítására és ezek dotációjára vonat-kozó kötelezettsége is fölvetetik, hajlandó a magy. kormány a bankjegyek kényszerforgalmát azon mérvben mint az államjegyekét a módosítások életbeléptetése után is Magyarországon főtartani.

(Folyt. köv.)

Francia nemzetgyűlés.

A francia nemzetgyűlés pénteki ülésében folytatta a harminczas bizottság javaslatának tár-gyalását.

Gambetta: A tárgyalás sokkal inkább ha-sonlit a ház összes pártjai feletti szemletartáshoz, semhogy mi el nem mondanók nézetünket a ja-vaslatról. Ezt a javaslatot gyerekesnek, de egy-szersmind veszélyesnek tartjuk. Gyerekes, mert a miniszteri felelősségnek, melynek védelmét czé-lozza, hatékony biztosítékokat nem nyújt, hanem csak körülményes szertartásokat hoz be, melyeket a gyakorlat hamar el fog feledni. Veszélyes pedig tartalmánál, főleg harmadik pontjánál fogva, mely a hatalomnak valódi usurpációt enged. Így történt,

arabok nézete szerint, pl. d. egy buhal megszegi a próféta parancsát, mely szerint igaz mozlímnak bort inni nem szabad, — ő ezzel nem vétkezett, mert csak gyarló emberek látják őt bort inni, holott paradicsomi neektár szörpöl — a körülötte szolgál-tatott angyalok ilyené változtatván a bort, mi-helyt az a buhal ajkait érinti.

Nem tartja meg a buhal a Rámádhán böjtöt, a mozlímek ez egyik legszigorubb vallási szabá-lyát, ő ezzel sem vétkezik; mert csak a gyarló szem látja őt enni, tetleg azonban gondos-kodnak az angyalok arról, hogy egy szemernyi éték se jusson gyomrába. Házasságtörést is elkövethet a buhal, a nélkül, hogy ilyen bűnbe esnék; mert az általa kiszemelt nő csak emberi szem látja földi lénynek, más ember feleségének, — voltaképen a paradicsom hurija, kívül a buhal Isten nagyobb di-csőségére egyesül a legfőbb valóság iránti szere-tetben forrván egybe két kiválasztott lélek.

Ily szempontról felfoghatjuk miért részesül akkora tiszteletben a buhal. Egy ilyetismertem Tunisban.

Sidi Mohassen egy különös kinezésű házban lakott, romnak gondolhattuk, a mig nem mondák, hogy egy nagy szent lakik benne. Ez egyszerű kapu boltozat volt, fölötté egy kis szoba egyetlen bedeszkázott ablakkal. Az épület két szárnya, me-lyet a dervis jó állapotban vett át szülőtől, ma rom-halmaz; nem az idő foga szagattá le a falakat, ha-nem a tulajdonos rombolási buzgalma.

E szent férfiú különözököségei közé tartozott, hogy saját házából követ kő után döntött le, csu-pán kezeivel végezvén a munkát: addig karmolta a vakolatot a mig a követ a helyéből kimozdít-hatta. A munka lassan haladt, egyes nagyobb fal ledöntése belekerült 2—3 évbe; türelme azon-

hogy e javaslattal tulajdonképen senki sincs megelé-gedve.

Az ország nem törődik azzal, hogy egy vagy két kamra van-e, hanem csak azzal, hogy a mo-narchiához vagy köztársasághoz vezeljük-e? Tor-méketlen munka lesz, ha kormányt alkotunk a nél-kül, hogy nevét és törekvéseit is kimondanók. E névtelen művel szemben mi tehát azt követeljük, hogy önkök a részletes tárgyalást mindaddig meg ne kezdjék, mig határozott nyilatkozatot nem hal-lunk az iránt, vajjon a javaslat az elnöki üzenet köztársasági programjának megfelel-e vagy nem? Különös homályban van előttünk a bizottság tár-gyalásainak utolsó phasisa, midőn ez váratlanul békét kötött a kormányval s oly határozmányokat fogadott el, melyeket addig megtámadott.

Szónok azután hosszabban szól a felsőház ellen. Ez a rendszabály tisztán az általános szava-zatjog s a democratia ellen irányul. Azt értem, hogy olyanok, kik gyűlölik a demokratia, szeretnének ilyen második kamarát; de talány előttem, hogy támogathatják a nézetet köztársasági pártiak s nem veszik észre, hogy az általános szavazatjoggal a köztársaságot is feláldozzák. Igen, uraim a jobb oldalon, kik a monarchiát minden formájában kép-viselik, a legítimét és az alkotmányost. — — —

Larochefoucauld-Bisaccia herceg: Elmondhatjuk, hogy mindnyájan csak egyet is-merünk.

Gambetta: Mégis mindennap hallunk oly kísérletekről, hogy a kétféle monarchiát egy kalap alá hozzák. Önkök monarchisták, pártolhatják tehát a két kamra rendszert, de mi köztársaságiak, kik itt kisebbségben vagyunk ugyan, de azt várjuk, hogy az ország törvényes uton többséggel teend bennünket, nekünk tiltakozunk kell a rendszer ellen; mi az igazi, a haladó és szabadelvű köz-társaságot akarjuk. Mi nem azt kérjük, ki fogja a választásokat vezetni, hanem azt, mikor fognak végre megtörténni. Mi a kamra feloszlását köve-teltük, s az ország csatlakozott hozzánk. A hiva-talos lap naponként új kérvényeket jelent be.

Target: febr. 15-ig összesen 83,000 alá-írás volt a kérvényeken.

Gambetta: Ez tévedés. Egyedül Milland képv. 135,000 aláírást hozott össze.

Target: Erről a hivatalos lap semmit sem tud.

Gambetta: Biztosíthatom, hogy e házban legalább 30 képviselő van, kik közül mindegyik 15—20,000 aláírást gyűjtött, mi már magában véve 500,000 aláírást. Az ország tehát a kamra feloszlását akarja. (Nevetés jobbról.) De kiknek szolgál előnyükre a javaslat? Mindazoknak, kik a bizonytalan helyzetből s megmaradásból előnyt reménylenek huzni, kik nem nemzeti, hanem sze-mélyes kormányt akarnak alkotni.

Mi az ugynevezett conservatív köztársaságot nem támogathatjuk. Teljesen értem, hogy conser-vativok nélkül egy kormány nem uralkodhatik; de egyiknek sem szabad csupa conservativokból és pedig olyanokból állania, kik egy határozott irány-hoz tartoznak. Mi a köztársaság alatt egészen mást gondolunk; mi a köztársaságot minden alapjáva-l akarjuk. A mit itt szervezni akarnak, még mindig a provisorium. A javaslat egyaránt ag-gasztó akár a monarchiára, akár a köztársaságra fog vezetni; mi köztársaságiak nem akarunk a köztársaság ily ferde közös megalkotásában részt venni.

ban végtére még is győzedelmeskedett, mintán az egész épületből csak a kapu boltívezete s a felette lévő szobácska maradt fenn, ekkor azon-ban a rendőrség is közbe lépett s nem tűrte, hogy a járó-kelők közé nagy kődarabokat do-báljon.

A szent dervis azért dolgozott így mert hite szerint neki sem szabad falak közt lakni, hisz A dam és a patriarchák is falak téren lakoztak.

A házromboláson kívül volt még egy külö-nös szokása Sidi-Mohassennek: az utcára dobott épület-köveket szorgalmasan öntözgette forró víz-zel, a mi által, legalább így vélték ezt az arabok, cholera, éhséget, typhust hozott az utcára; hogy mindezt miért tette, senki sem tudja megmondani, vagy is annyi okot sorolnak fel, hogy ezektől el áll az embernek az esze.

Ezt a szentet még is úgy tisztelik, mint va-lami láthatlan hatalmat, minthogy soha sem is mu-tatja magát sem az utcán, sem ablakánál, bár a többi dervisek rendszeren az utcán csatangolnak. Véletlenül láttam egyszer, midőn egy rendőr-szol-gát bocsátott be kapuja alá, a ki arról akart meg-győződni, ha vajjon a szent nem ásta-e alá a ka-pu iverzetét is. Ugy nézett ki, mint egy beduin asz-szony ékszerekkel felczizomázva, hosszú hajzat terült el vállain s szakála egészen le volt borotvál-va; e nőies külsőért sokan nevezik „az ég jegyes-sének.“

Egy más nevezetes buhalt láttam 1851-ben Marokkóban jártamban Tängerben.

Ez különben ártatlan fickó volt, csak az volt a szokása, hogy a mellette elmenőket különböző taglejtésekkel gunyolta. A mozlímok ebből nem sokat csináltak, de az európaiak nem bírtak e stoi-cus természettel. Egy öreg barátom, a tängeri

Brogie herceg: Gambetta már decz. 15-én elmondta a nézeteket, melyeket Dufaure ur már akkor megozáfolt. A bizottság kizárólag a végett küldetel ki, hogy tekintve az országos terület meg-szabadosítását, a pártok közt a fegyverszünet meg-hosszabadosítását eszközölje. A bizottság teljesítette e feladatot; törekvései nem a köztársaságra, hanem a respublicára, a közügyre vonatkoztak. A bizottság az általános szavazatjogot nem korlátolni, hanem csak szabályozni akarja. A második kamra épen ugy köztársasági, mint monarchikus intézmény. A javaslatban nincs kétértelműség: hü kifejezése az a conservatív-szabadelvű köztársaságnak.

A szélsőbal azért ellenzi, hogy az országnak mondhasa: Látod, ez emberekkel nem lehet sem-mire sem menni s egyedül mi menthetünk meg. Szónok minden conservatív és szabadelvű embert felhív, hogy a javaslattal szavazzon.

Du Temple tábornok: Ellenzi a javaslatot s a leghevesebben neki megy Thiersnek; az elnök makának igényli az érdemet, hogy a rend fenntar-tatott; az hiszem ebben nekünk is van részünk. Szónok a ház folyton növekedő nyugtalansága közt beszél a commuéről. Én—mondja végül— a forradalom fáját gyökereiben akarom kiirtani. A forradalom pedig egy emberben testesült meg, kinek tetteit következők jellemzik: jogszerű királyát de-tronizálta, jölteveit szintén ledobta a trónról s az ő vezetésére alatt történt 1831-ben az érseki palota kirablása. (Roppant zaj.)

Greve elnök: Du Temple ur a szólásszabad-sággal visszaélés ritka példáját adta. A köztársaság elnökének csufos megsértésével végezze szavait, oly megsértéssel, melyet meg kell fenytésem. Du Temple urat rendre utasítom. (Tetszés. Két legiti-mista képv. kezet szorit Temple ural; roppant zaj, az ülés több percze félbeszakad.)

Labouleye: Gambettával polemizál; a kormányforma maga csak mellékes dolog, én min-den kormánytól békét és szabadoságot kívánok. A Svájc és Amerika példája bizonyítja, hogy a két kamra-rendszer összefér a köztársasággal.

Brisson: Felkéri a kormányt, hogy nyil-atkozzék, mit tart a javaslatról. (Élénk helyeslés balról.)

Thiers: A kormány mindenesetre nyilat-kozni fog akár az általános, akár a részletes vi-tában.

Néhány megjegyzés után a második napi vita befejeztetik. Szombaton a ház folytatta az általános tárgyalást s Dufaure igazságügyminiszter hosz-szas beszédben, melyet eddig csak távirati kiyo-natban ismerünk, fejtegette a kormány állás pont-ját. Erre a ház 472 szóval 199 ellen a bizottság javaslatát a részletes tárgyalás alapjául elfogadta. A javaslat ellenzői közül mintegy 150-en a bal-oldalhoz s 50-en a szélsőjobbhoz tartoznak; 26 képviselő nem szavazott.

A belvárosi gyermekkert felállít-ására alakulandó részvénytár-sulat tervrajza.

Czélja ezen részvénytársulatnak: Kolozsvárt Fröbel Frigyes nagy híru nevelési rendszerének gyakorlására szolgáló és előkészítő elemi iskolá-lyal egybekapcsolt gyermekkertet létesíteni s tartani fenn 3—8 éves gyermekek számára. Benne a gyer-mekek cselekvési irányának megfelelő természet-szerű nevelési eszközök segítségével, a növénydekek

svéd consul hajlott kora daczára sem vehette egy-kedvűleg a buhal gunyolódását, mit ez csakhamar észrevett s az öreg urat kezdte üldözni. Ugy tett, mintha őt fiatal leánykának tartaná, még pedig a rosabb híreik közül valónak; a consui kiutasít-atását követte a pasától; hanem ez a köztisztelt-tel környezett buhal ellen mit sem tehetett; végtére is egy kőfal mentő meg a svédet a gunyolódó üld-özőtől: a szent éjtele ez alá telepedett s a fal le-omolva őt maga alá temette.

Minden esetre legokosabb az európai utazóra nézve, ha az ily buhalokat hagyja tenni a mit akar-nak, mert ellent állani veszedelmes; sokszor ártalano-k, s ha valaki veszélyeiket nem háborgatja ab-ból még hasznat is huzhat. Pár év előtt egy fran-czia látogatta meg Fez fővárosát üzleti dolgokban slegelső kísérlése alkalmával egy olyan csudalatos szentet talált, ki a mellette elmenőket pálcza-ütő-szettel köszöntgette. Fezben nincs consul, tehát a diplomacia oltalmát az európai igénybe sem ve-heti.

A francia békén tűrte a csapásokat és ezt helyzetében okosan cselekvő: A körülálló bámul-ták s így kiáltának „Im az igaz hívó!“

Ennek köszönhetette utóbb a francia, hogy az emberek tömegesen keresték fel s így ő a legjobb üz-lelet csinálta. A verekedő szent legjobb barátjává lett, mindenfelé kísérte, sőt folkerte arra is sétaköz-ben — csak mutassa meg neki, kit óhajtana jól el-páholtatni. Ennek a buhalnak kísérője volt egy katona, ki a kormány azért rendelt melléje, hogy megfogják azokat, kiknek a buhal pálcza-ütéseket szánt: menekülni senki sem igyekezett, mert a közhiedelem az volt, hogy a buhal ütése ildvő-zitnek.

minden tehetségei fokozatos és összhangzó fejlesztés által a közelet céljának megfelelőleg képezetnek. Fröbel Frigyes foglalkoztató eszközei használata által már a 3—4 éves gyermek is képessé tétetik alakítani, szépet létrehozni s ez által a gyermekben a szépérzelem s alkotásvágy kifejlődik; a gyermekek foglalkozásához kötött értelemfejlesztő társalgás (mely főként magyar- és német nyelven történik) felébreszti a tudvágyat, fejleszt a fölfogási erőket s ezeket a komoly tanulásra előkészíti; míg végre Fröbel társas- és tornajátékai a testi erő és ügyesség kifejtésének hatályos eszközeiül alkalmazhatók. A kis gyermekeknek a nevelésben követelményeivel s a kor igényeivel egyező nevelését csak ily intézetekben lehet eszközölni, mivel a családban — ha képesek is a szülők egy szakképzett nevelőnőt tartani s a költséges foglalkoztató eszközöket beszerezni — nem helyezhetik a gyermeket oly társas körbe, mely ezen nevelési rendszer sikere céljából nélkülözhetlen.

A részvénytársulat ily intézet felállításához szükséges saját házat és telket vásárol s azt a célnak megfelelő módon átalakítja és berendezi. Erre nézve már az alkalmas telek ki van szemelve. A telekvásár és berendezés kerül 13—15000 ft-ra.

Ez összeg előállítására részvények útján történik. És pedig az előlegesen megállított terv szerint.

1. 300 darab 50 ft-os névre szóló részvény becsátlati ki.

2. A részvényekre az aláírásnál befizetendő 10 ft., folyó évi ápril 30-ig 15 ft., a további 25 ft a részvényesek közmegegyezéséhez képest egy vagy több részletben 1874. ápril 20-ig.

3. A részleltetésről ideiglenes elismervények szolgáltatnak ki, a melyek az 50 ft teljes befizetése után részvényekkel cserélhetők ki.

4. A részvények után 6% kamat és azon előny jár, hogy a tanítványok létszámába mindenek előtt a részvényesek gyermekei vétetnek be. A részvénytörke biztosítva lesz az által, hogy a megvásárolt és fölépített ház a részvénytársulat közös tulajdonánál jegyeztetik be a telekkönyvbe.

5. A részvények lehető visszafizetéséről és általában törlesztéséről a részvényesek közgyűlése fog határozni a jövedelem arányához képest.

6. Mihelyt száz részvény alá lesz írva, a közgyűlés összehívatik, hogy a társulat megalkuljon, alapszabályait megállítsa s az intéző közeget megválassza.

Az így beszerzendő alapítói kamatozását biztosítja az intézet bevételeiből megmaradó felesleg, a mely számítás szerint következő lesz:

1) 100 gyermek után rendes évi bevétel 2710 ft.

2) a városi képviselő testület évi járuléka 300 forint.

3) más bevételek 500 ft.

Összesen 3510 ft.

Rendszeres kiadás 2210 ft.

Fennmarad tehát 1310 ft, a mely tartalék képezésére és a kamatok fizetésére lesz fordítandó.

A közérdekű kezdeményezés sikere kizárólag azon támogatástól függ, melyet városunk mielőbb és vagyonosabb polgáraitól, első sorban saját érdekükben, méltán megvárhatunk. Alólírottak meg vannak győződve a felől, hogy e reményekben csalódnai nem fognak s Kolozsvár város a jobb bizonyosságát adja annak, hogy fel tudja fogni a kor intő szavát s tud áldozni ha kell, hogy megvesse alapját egy boldogabb jövőnek!

Kolozsvárt, márt. 5. 1873.

Az ideiglenes bizottság.

Simon Elek elnök. Bogdán István, Bokres Ádám, Dorgó Albert, Ferencz József, Fischer Lajos, Gámán Zsigmond, Groisz Gusztáv. id. Hincz György, br. Huszár Ádám, Korbul Bogdán, Máday János, Nagy Lajos, Szász Domokos, Szabó Endre, Szász Béla, Szász Gerő, Szöcs Géza, Wagner Frigyes, Vizi Endre.

N.-Enyed, márt. 4. 1873.

Visszapillantás az Alsó-Fehérmegyei ideifébruár 20-án tartott bizottmányi gyűlésén fölmerült eseményre. Mint nem rendes levelező, csak azért veszek tollat, e mozzanat megírására, mert azt a „M. Polgár“ egyik közelebbi számában valaki oly elferdítve közölte, s Török Antalnak oly szavakat tulajdonított, melyeket nem ő, hanem P. E. ügyvéd mondott el. Ugyanis:

Szeben város átirata olvastatván a jezsuiták bebocsátása ellen, — s midőn följegyző az átiratot jegyzőkönyvileg „pártolólág tudásul vétetni“ proponálta; felemelkedett Török Antal, mi által előre feltűnést okozott, megszólalása a kíváncsiságot fokozta, szokása szerint szét tekint „constituit, atque oculis phrigia agmina circumspexit“. — Szavait jól megjegyzém magamnak, rögtönözve szokása szerint, körül-belül így szólván:

„Ezen átiratot én csak egyszerű tudomásul ajánlom vétetni, s ha ezt indokolom is, teszem elfogulatlanul, mert nekem mindegy, akár a jezsuiták, akár a veszkélő dervek be vagy be nem bocsát-

tatása tárgyaltassék, határozottassék el, lehetséges, hogy e fellépésem miatt némelyek ultramontánnak is neveznek, nekem mindegy, én a közvéleményt se respectálom, midőn meggyőződésemmel adok kifejezést. Nem akarom a rajongásig, nem fogom a vallási imádat mélyeig fejleszteni a vitát, de eszembe ölik Báthori István mondata: „Isten három dolgot tartott fenn magának: semmiből teremteni, a jövődőt tudni, és a lelkiismereten uralkodni,“ így én azt kérdem: valjon a r. catholicus hívek között nem többen vannak-e, akik a jezsuiták, mint a catholikus vallásukhoz tartozó papjaink elleni ily tüntetésben vallásuk s lelkiismeretük feletti uralmi, sőt nyomási actust ne látnának? Ha a jezsuitáktól a katholika vallás terjesztése miatt tartanának némelyek, hidjék el, mi catholicusok nem tekintjük őket annak terjesztőit, terjed az nélkülök és terjedett Angliában nyomás, Amerikában közömbös elnézés mellett is. De hogy szabad államban, szabad vallás gyakorlat mellett megszorítottassanak a r. catholicus hívei az által: hogy kebelükből egyik vagy másik egyházi szervezet kiltassék, azt a vallás gyakorlat szabadsága útjába ütközönek találok; midőn másfelől a g. keleti vallás egyházi könyveit a muszka küldözgeti be, — Anglia pedig szabadon terjeszti bibliáit, — a Nazaremus mint vallási felekezet szabadon lélekezhet. De kérdem ez idő előtti vak láma honnan, kiktől jön? felelet a szászoktól, — oh jámborok, ti vagytok hát őrei a magyar alkotmánynak, a szent István koronája alatti állam egységnek? — Én pedig éppen a szászok tizenkét pontozott tendenciáiban, — a szerbek, horvátok, s más nyugtalankodó nemzetiségek rakoncátlanok-dásaiban látom a támadást a haza integritása és alkotmányunk ellenében, — s nem a Jezuistáktól féltém az, mert ők miat papok ha híven, buzgón teljesítik feladatukat, miért kell tőlük félni? ha pedig egyházi feladatuk körén tul csapongnának, — akkor az állam, a kormány teendője lesz őket hivatásuk körébe visszaterelni — ennélfogva az iratot „egyszerű tudomásul ajánlom vétetni.“

Igy fogtam fel Török Antal rögtönzött szónoklatát, — s evel éppen ellenkezőleg a P. E. ügyvéd mondatait czáfoltgatta a „M. Polgár“ levelezője, mi által olemet operam perdidit. — Török Antalnak, s az igazságának pedig e közléssel őszinte szolgálatomat vélem teljesítettnek lenni. **N.**

Bánffi-Hunyad, 1873. márt. 4.

Ma kísértük ki elhunyt 48-iki honvédbajtársunk Deák Mártont, a XI-ik zászlóalj egykori hadnagyát az örök nyugalomra; temetése egyike volt a legnépesebbeknek, hol az összes helyi értelmiség, a helybeli és vidéki 48-iki honvéd tisztikar szép számmal jelent meg; Harai Viktor az elhunyt sirjánál érzékenyen megható beszéddel emlékezett meg és mutatott a 48-iki eseményekre, honvédségünk dicső múltjára: — fájó, de büszke és nemes öntudatot keltett föl lelkünkben.

Azonban, hagyjuk a halottat a temető göröngyei alatt pihenni; kérdezzük meg az élők érdekében a b.-hunyadi előljárósságot: minő gondolatok lepték meg, midőn a diszes koporsóba zárt halott vívókat, s kevés kivétellel, csak egy apostoli módon a temető felé varándokoló szép számu kísérettel, csaknem szárközépig érő sárban máskálni, vagy egyenkint egymástól szétszakadva a kerítések alatt görbedezni, s ha elmerülni nem kívántak, viszszatérni látták, — és mindezt azon utcában, mely egyszerűsmin az indoházhoz vezet?!

Avagy nem lesz vala-e könnyű a sárt ezen utból elhánytatni s ez által a vasúthoz és temetőhez megnehezdedt közlekedést megkönnyíteni?

Figyelmeztetjük tehát a b.-hunyadi előljárósságot, hogy a képviselő testületnek minden, de különösen a város tisztaságára, útjai, hidjai, sánczai stb gondozására vonatkozó intézkedéseit, ne bocsássa oly könnyéden szélnek, hanem jusson eszébe, hogy eljárásaiért most nem a szolgabírónak, hanem a város ügyeint rendező és azokfelett örkődő testületnek felelős!

Máskor többet! **N. N. képviselő,**
és volt honvéd tiszt.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, márczius 7-én.

Figyelmeztetés. T. polgártársainkkal sietünk tudatni, hogy lapunk november 1-e óta legjutányosabb árban vesz fel bármily alakban hirdetések; s ha kívántatik, a fogalmazásról is gondoskodik a „Kolozsvári Közlöny“ kiadó-hivatala.

Pestről következő érdekes sorokat vette az „Alföld“. „Nagy válság“ küszöbén állunk, mely politikai életünk eddigi menetének egészen más irányt fog adni. Mint biztos forrásból irhatom, a balközép és a kormány mostani elnöke közt alkudozások folynak, s a miat a jelekből kö-

vetkeztetni lehet, a fusió valószínűleg létre fog jönni. A balközép föltételei: magyar önálló bank és a honvédségnek műszaki csapatallat való ellátása. Ha a fusió létrejön, Tisza Kálmán a belügyi, Ghyocy Kálmán a pénzügyi tárczát venné át. Honvédelmi miniszternek Podmaniczky Frigyes, közoktatásnak Csengery Antal van kiszemelve. A fusió létrejöttén Szilágy nagyban működik, nem különben a balközép férfiai is. Szilágy Bécsben erről jelentést tesz a fejedelemlennek, s ha a föltételek elfogadtnak, az új kormány még e hóban kinevezetnek. E végett lett ma a képviselőházban a delegatio tagjainak választása elhalasztva. Ghyocy és Tisza Kálmán a múlt héten nem voltak jelen az üléseken oly pontosan mint máskor, s ez rögtön szemet szurt. A miniszteri szobában több napon át folyt a tanácskozás. Ma a fusio hire suttogva jár ajkáról-ajkra a beavatók közt.“

A lövölde felállítására ügyében tegnap délután gyűlés tartott a községi tereben. A gyűlés alatt, — mint halljuk, — m. Páll Sándor ur elnökölt, Mórítz István a jegyzői tisztet viselte, s Dr. Haller Károly előadó volt. Utóbbi két tervezetet s költségvetést mutatott be. Egyiket Tompa Károly mérnöktől, másikat pedig Zimmermantól; az első szerint a lövölde felállítására körülbelül 30 ezer forintot venne igénybe, míg a második csak 18—20 ezer forintot számít e célra. A gyűlés mindkettőt véleményadás végett bizottsághoz utasította, addig is abban történt megállapodás, hogy ha a bizottság Tompa tervezetét fogadná el, 600 darab 50 ft-os és ha a Zimmermannét, akkor csak 400 darab, szintén 50 ft-os részvényt bocsátanak ki. Meghatározottatik a lövölde felállítási helye is és pedig 600 lábnyi lőtávval. Végül pedig, hogy majdan a kihocsátandó részvények közül ha 300 darab elkelt lesz, nagy közgyűlést hívnak egybe.

Honvédtiszti özvegyek és árvák nyugdíjazási és segélyezési egylete. A „Honvéd“ 9-ik számában egy felhívás jelent meg egy honvédtisztől, melyben tisztársait egy „honvédtiszti özvegyek és árvák nyugdíjazási és segélyezési egylete“ alapítására hívja fel. Ezen korszerű eszme megérdemli a fölkarolást annál inkább, minthogy a tisztí özvegyek és árvák az állam részéről ellátásban csak azon esetben részesíttetnek, ha férjüket a harcztéren vesztik el életüket. A felhívással egyidejűleg közölt alapszabályok tervezetéből, mely XIX. cím- és 53 §-ból áll, annyit említünk meg, hogy az egylet célja következő lenne: a) a tisztí özvegyek és árvák nyugdíjazása, esetleg az alapítandó intézetekben való elhelyezése, illetőleg neveltetése; b) a nyugdíjkepteleneknek „végkielégítés“ címén való segélyezése; c) csekély járandósággal nyugdíjazott munkákeptelen és vagyontalan tiszték segélyezése; végül d) a teltleges és nyugdíjazott tisztéknek fizetési előlegezéseken való részeltetése. — Az egylet alapító, adakozó és részvényes tagokból állana. Ajánljuk az eszme hő felkarolását minden hazafi és honleány figyelmébe, pártolásába.

A magyar nyomdászat 400 éves fenállásának évfordulója alkalmából Peregrini azt indítványozta Budaváros tegnapi közgyűlésén, hogy tekintve, miszerint az akadémia a könyvnyomtatás behozatalának 400-ik évét megünnepli, s miután Korvin Mátyás alatt az országban először Budán állítottatott fel nyomdát, ennek emlékére a város 2000 frtból álló alapítványt tegyen, melynek 6 százaléka kamatai az ország legrögibb, vagyis az egyetemi nyomdában elaggott betűszedőnek, özvegyének vagy árváinak adassék ki. Az indítvány elfogadtatott.

Egy szedőgép. Nagy-Körösről Farkas László és társa oly szedőgépet küldenek a világlátrára, mely jól szed és oszt.

Van mulatság bőven, nemzeti színházunk mellett itt a Bergheer-féle, a Széchenyitérnen panorámát mutogatnak s a nagy kaszánya elébe menageria érkezett.

Egy veterán hivatalnok jubileuma. A „Victoria“ társulat hivatalnokai a fáradhatatlan szorgalmu Csermák János ur hivatalnokoskodásának 25 éves jubileumát banquettel fogják e hó 8-án megünnepleni. — A veterán az osztrák-magyar birodalom több városaiból kapott már üdvözlő iratokat.

„Magyarország hártagombáinak válogatott képei“ E czim alatt kezdett meg a magyar tudományos akadémia egy vállalatot, mely a magyar tudományos hírnév dicsőségére válik. Schulze és Kalchbrenner egész életüket a gombák tanulmányának szentelték; buvárlataik eredményeit a magyar akadémia magyar és latin nyelven adja ki. E munkában azok a gombák ismertetnek meg, melyek csak Magyarországon találhatók, mivel a többi Európa gombái többszörösen leírva és lerajzolva kitűnő művekben találhatók. A műhez mellékelt rajzok Bécsben Hartinger chromolithographiai intézetében készülték és csinra és hűségre nézve semmiféle kívánni való nem engednek. Megemlítettőnek tartjuk azt, hogy a mű bizonyos nemzetközi jelleggel lép a világba. A szöveg magyar és latin, az alak is teljesen megegyezik Svédhon válogatott gombáinak rajzaival, melyet Fries adott ki, kinek befolyásának köszönhető, hogy újabb időben a gombákra vo-

natkozó művek egyenlő alakban jelennek meg, és így együtt véve egy egészet képeznek. — A magyar tudományos hírnév érdekében megemlítjük azt, hogy Magyarország azzal dicsekedhetik, hogy a gombászat bölesője, mert a legelső gombászatú mű, mely megjelent Carolus Clusius „Historia fungorum Pannoniae“ című, mint czime is mutatja, Magyarország gombáit írja le; harmadfelszáz évre e mű megjelenése után fönevezett tudósaink a kor kiválómai és a tudomány jelen állásponjtjához képest újra adják ki Magyarország gombáinak új és teljes leírását.

Nemzeti színház.

Csütörtökön márt. 6-án Katona József híres „Bankbánk“-ja adatott. Mióta a hasonczimű szép dalmű keletkezett, a tragoedia kezd háttérbe szorulni, holott a valódi tragikai hatással bíró színmű tanulmány-szerepekben is gazdag. A czimszerep dolgot adott és ad a német színészet tragikussainak is. Bankbánk a királyi multságok hírére állítottzetben gyanakvó lélekkel érkezik haza. A körútjában tapasztalt országos nyomornak összehasonlítása a királyi dobzodásokkal növeli lelki viharát. Első szava és első kilépése pathoszt igényel, melynek fokozatosan kell előre haladni.

Egressi Á., ki Bankbánt személyesítette, a kezdetet eltalálta ugyan, de a 2-ik felvonásban már hanyatlott, az összesesküvők közt akötelesség-érzet fötébredését oly halványan színezte, mintha a honszeretetenek, a kötelességörzetnek lelkesültsége, pathossza nem is lehetne Legsikerültebb végjelene volt, midőn a halott Melinda szemfödélit reszketve meglebbenti és összerogy.

Némethi Irma és Boér Emma Gertrud és Melindát komoly tanulmány és valódi művészi felfogást tanusított szép sikerrel személyesítették. Első játékában az uralkodást magához ragadott büszke királyné, másodikében a legszentebb érzeményeiben megrabolt, álnokul rászédett nő, hol öntudatos megtorlást követel, hol örvöngő rohamával híven visszatükrözve valának. Szentgyörgyi (Peturbán) Mátra (Biberach) szintén szép sikerrel működtek, első a honáért lángoló bus magyart, második a cynikus intrikust híven személyesítették. Krauszai (Otto) inkább a könynyelmű kalandszomjas kéjenczet, mint az érzőlős szerelmezt kellett volna hogy előtérbe állítsa. Dezső (II. Endre), Parragh (Mitkál-bán) és Török Károly (Tiburcz) kisebb szerepeiknek szintén megfelelték.

Közönség szép számmal volt jelen.

Biasini gyorsutazási menetrendje

1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius 10-én megváltoztatván, következő menetrenddel indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul naponként háromszor, reggeli 8, délután 4 és estvéli 7 órakor, a délutáni 4 órai menet Szobent, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti össze várákozás nélkül, az estvéli 7 órakor induló gyorskocsi a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatlakozik várákozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul naponként kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszeben, Segesvár, Károlyfehérvár és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindég két gyorskocsi fog Felvinczen lenni, ugy, hogy bármennyi utas jönne is a három irányból, a tovább szállításra bizonyosan számíthatassanak.

Kolozsvárról Szamosujvárra és Deésre naponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor.

Deésről Szamosujvárra és Kolozsvárra naponta kétszer, reggeli 7 és délután 1 órakor.

Árszabály 30 font szabadpodgyászszal: Kolozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr; Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza I-ső és közbelső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. Kolozsvárról Szamosujvárig vagy vissza I. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Kolozsvárról Deészig I. és közbelső Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. A közbeeső kisebb állomások 40 krajczárjával mértföldenként számíttatnak, azon megjegyzéssel, hogy a megkezdett méföld egésze számíttatik.

Minthogy a t. cz. utazó közönség kényelmére az intézet minden lehető kényelemről gondoskodik, remélli további pártfogásaikat is megnyerhetni.

Kolozsvárt, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.
gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

Bizonyítvány.

Tudományos vélemény

gyógyszerész

Wilhelm ur

csúsz- és köszvényellenes

vértisztító-theája

felől.

A kinek fogalma van azon határtalan kuruzslásról, a melyet újabb időkben mindenféle általános szerekkel űznek, megfogja magának magyarázhatni az orvosok gyanúját az efféle szerek iránt s bizonyára nem tartja negélyességnek, ha az orvosok mosolyogva fordulnak el az ily arcanumoktól. Azonban e szabálynak is vannak kivételei s ezek teljes igazolást és jogosulást nyerne az esetekben, a midőn tények által bizonyított tapasztalat s arra alapult általános jóváhagyása a közönségnek előzi meg az orvosi vizsgálatot, s arra kimondja ítéletét, a mint ez a Wilhelm-féle vértisztító-theával az eset; mert az általános ítélet biztos kezesége valamely tárgy becsének, a mely a csúszos bajok, köszvény, podagra ellen ajánlt Wilhelm-féle vértisztító-theával behizonyult, a mely a legmakacsabb, megrogzított csúsz-fájdalmaknál és köszvényrohamoknál használva, az elnyomott bürmüködést és bőrárgózkodást nagy mérvben elősegíti.

Nevezetesen az emberi test minden csúszos, köszvényes bajainál, a melyeket rendszeren láz és a hajlások merevülése követnek, podagránál, derékfájásnál, csípőfájdalomnál, ideg rágás, a hajlékok merevülése, lábszárgörös, sőt tartós szorulás és aranyéres bajoknál sat. igen hathatós szerek bizonyult be e thea.

Az említett bajok ellen tehát e thea legjobban ajánlható.

Berlin, január hó 1872.
(P. H)

Dr. Müller János,
gyógytani tanácsos.
2—2

674

Hamisítástól és csalóástól óvás.

A megvételnél figyeljen a t. cz. közönség törvényes védbélyegemre és czégemre, a mely minden pakét külső oldalán látható, hogy hamisítvány által meg ne csalattassék.

A valódi Wilhelm-féle csúsz- és köszvény ellenes vértisztító-thea csak Wilhelm első nemzetközi csúsz- és köszvény ellenes vértisztító-theája gyárából Neunkirchenben, Bécs mellett, vagy a lapokban kijelölt raktárakból kapható.

Egy 8 adagra osztott pakét, orvosi utasítás szerint készítve, használati utasítással többféle nyelven 1 frt. csomagolás és bélyegért 10 krajczár.

A közönség kényelme végett kapható még Wilhelm csúsz- és köszvényellenes vértisztító-theája.

Kolozsvárt: Binder Károly a sz.-háromsághoz címzett gyógyszerárba.

Beszterczen: Dietrich és Fleischernél.

Gy.-Fehérvárt: Biró M.-nál.

Brassóban: Jekelius A.-nál.

M.-Vásárhelyt: Bucher Miksánál.

N.-Bányán: Haracek J.-nél.

N.-Sajon: Milde A. orvosnál.

Budán: Wlasek Ed. gyógyszerésznél.

Pesten: Török J.

N.-Szebenben: Thalmayer és társánál.

Sz.-Régenben: Leonhardt S. és J.-nél.

Segesvárt: Teutsch J. B.-nél.

Figyelmeztetés.

Megóvás végett csalásoktól kérik arra ügyelni, hogy Wilhelm csúsz- és köszvényellenes vértisztító-theája minden ragjegyén név vonásom vörös színben látható legyen.

(694)

12—*

Eladó telek.

Kolozsvárt a főtértől csekély távol-

ságra, a májális (házsongárd) utca 36. házszám alatti 2 magyar hold területű telek, a rajta levő három külön lakház és gazdasági épületekkel együtt szabad kézből örök áron eladó. Értekezhetni megirt helyen lakó tulajdonossal.

Az osztrák

Industrial-bank

(ezelőtt Fürst Ede bankháza)

Bécs, Istvánér 1 sz.

november 6-tól kezdve

pénztárjegyeket

bocsát ki

100, 500, 1000, 5000 forintos részletekben 5%, 5 1/2%, 6%, 6 1/2% kamattal mellett 8 napi, 14 napi, 30 napi, 60 napi felmondással.

A forgalomban levő, fel nem mondott pénztárjegyek a fennebbi naptól kezdve a magasabb kamatot élvezik. A kamatok a felmondásnál mindjárt előre felvehetőek, s a tőke visszafizetése az osztrák-magyar birodalom minden fővárosára utalványozható.

Az igazgató-tanács.

(Utánnymat nem díjaztatik.)

741

2—8

Tehenek, örüljete!

Amerikában rövid idő előtt egy igen fontos mezőgazdasági felfedezés történt, s nekem ottani összeköttetésemnél fogva sikerült e kiválóan nevezetes czikkből

a cs. kir. osztrák birodalom részére raktárt

kaphatni. Ez az

amerikai szabad. tehénfejő gép.

A következők előnyök minden fogalmat felülmúlhat:

1. E készülék használása főlegessé tesz minden emberi segínyt, s az odalásztást oly egyszerű, hogy azt még gyermek is végrehajthatja.

2. Az öntője a tehénre jótékonyan hat, minek következtében ez a tejet utána bocsátja, s négy percz alatt az utolsó cseppig meg van fejve: míg általában a kézzel való fejés a tehénre nézve nagyon kényelmetlen, sőt sokszor károsnak is bizonyul, mert gyakran megfertőzött, hogy a tehén a fejés alatt kirug vagy a tejet nem bocsátja, mi annak bizonyítéka, hogy az állat kellemetlen előérzetekkel van kitéve.

3. Ha a tehén beteges vagy tögre dagadt, a gép nélkülözhetetlen, mert a kézzel való fejés csak fokozza a bajt, s ha nem fejtünk elvesz a tej.

E készülék rendkívül gyors elterjedése a gazdaságok és manórságtulajdonosok által — kik a gépet használják — kiállított számlán bizonyították már elég biztosított nyújtának az eredményekért.

E gép a leginomabb ezüstből van készítve, ára pontos utasítással együtt 6 frt. 50 kr.

Kapható az egyedüli szaktarban

Friedmann A.-nál,

Bécs, Praterstrasse Nr. 26.

Óvás. Rövid idő óta azt veszem észre, hogy más, nem igen ösmeretes czégek az én melszvényeimet és hirdetvényeimet használják, hogy a t. cz. közönséget tévútra vezessék. Ezen tehénfejő gép egyes egyedül és valódián — ezüstből — csakis nálam kapható; minden más hirdettettek utánzóttak, rozszak és hamisak.

722 5—25

Eskoros rohamokat (Nyavalyatörés)

gyógyít levelezés útján a eskor szakorvossa dr. O. Killisch, Berlin, Louisenstrasse 45. E pillanatban 1000-nél több beteg van kezelése alatt.

661 25—*

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI

KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvárt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólírt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonanfelszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű **nyomdai megrendelést** elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözüvények, rovatos ívek, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhierek, baromútlevelek, vásárczédulák stb. stb. a lehető legjuttányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA 1 frt.

FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda. — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papírok a legelső papir-gyárakból szereztek be, és azok a hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttatnak, és a legszükségesebb mintázatokból kész raktárt tart, a meglevőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosítottatik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.

63—*